

**SAMENWERKINGSPROTOCOL
RELATIONEEL GEWELD
Flevoland**

**Politie Flevoland
Openbaar Ministerie
Reclassering Flevoland
De Waag**

Januari 2003

Voorwoord

Uit de kabinetsnota "Privé geweld – publieke zaak" blijkt dat huiselijk of relationeel geweld de meest voorkomende geweldsvorm in onze samenleving is.

De feiten op een rij uit een onderzoek van het Ministerie van Justitie (1997):

- ✓ In Nederland is meer dan een kwart van de bevolking (in een bepaalde periode of meerdere perioden van zijn of haar leven) wekelijks of dagelijks slachtoffer (geweest) van huiselijk geweld.
- ✓ 27% van de ondervraagden is ooit slachtoffer geweest van huiselijk geweld dat zich wekelijks of dagelijks manifesteerde.
- ✓ Bij 21% van de ondervraagden duurde dat geweld langer dan vijf jaar.
- ✓ Slechts 12% van de slachtoffers had het geweld gemeld bij de politie. In de helft van die gevallen volgde uiteindelijk een aangifte. Daar komt bij dat zich reeds gemiddeld 27 incidenten hebben voorgedaan voordat huiselijk geweld gemeld wordt bij de politie.

Uit onderzoek van het WODC naar alle 225 moorden uit 1998, bleek dat in ruim 70 zaken dader en slachtoffer in een intieme relatie tot elkaar stonden.

Onderzoek onder TBS-patiënten in Nederland toont aan dat 80% van hen als kind verwaarloosd, mishandeld of seksueel misbruikt was.

Kinderen, die al dan niet rechtstreeks slachtoffer (bijv. als getuige) zijn geweest van huiselijk geweld, blijken op latere leeftijd drie maal zoveel kans te lopen om dader van geweld te worden. Kinderen die opgroeien in een sfeer van huiselijk geweld hebben aanmerkelijk vaker problemen of vertonen vaker probleemgedrag dan andere kinderen. Ook vertonen zij eerder crimineel en gewelddadig gedrag dan andere kinderen.

Flevoland

In Flevoland komen de volgende cijfers aan het licht. Volgens gegevens van politie Flevoland blijkt dat 23,6% van alle geweldsdelicten in Flevoland in 2000 en de eerste helft van 2001 relationeel geweld betreft. Het Openbaar Ministerie, Arrondissement Zwolle/ Lelystad spreekt van een instroom van ongeveer 200 zaken per jaar. De Reclassering krijgt circa 10 daders van relationeel geweld per maand in een programma.

Gelet op de impact van het probleem voor betrokkenen en de samenleving, heeft het kabinet zich op het standpunt gesteld dat huiselijk geweld gestopt moet worden en staat een integrale aanpak voor. Door het kabinet wordt benadrukt dat de regierol voor de aanpak van huiselijk geweld bij de gemeenten ligt.

In Flevoland is door de gemeente Almere als centrumgemeente initiatief ontplooid om te komen tot een integrale aanpak van relationeel geweld. Daartoe is een integraal plan van aanpak opgesteld door de Gemeente Almere, Vrouwenopvang Flevoland, GGD Flevoland (Advies en Meldpunt Kindermishandeling), Politie Flevoland, Openbaar Ministerie, Reclassering Flevoland en Zorggroep Almere (Algemeen Maatschappelijk Werk). De ambitie is te komen tot een verbeterde samenwerking via een integrale aanpak van huiselijk geweld bij slachtoffers, daders en getuigen. Met als gevolg:

- ✓ betere samenwerking en afstemming tussen partners;
- ✓ verbetering van werkwijzen/ werkprocessen;
- ✓ ontwikkeling en implementatie van nieuwe methodieken en aanpakken

In Flevoland hebben politie, OM en Reclassering vooruitlopend op dit integrale plan van aanpak een daderaanpak ontwikkeld die met ingang van 1 januari 2003 van kracht zal gaan. De inhoud van deze daderaanpak staat weergegeven in dit samenwerkingsprotocol. Daartoe hebben de korpschef van Politie Flevoland, de Fungerend hoofdofficier van justitie van het Arrondissementsparket Zwolle/ Lelystad, alsmede de vestigingsmanager van Reclassering Nederland te Lelystad, regiobrede afspraken gemaakt om te komen tot een sluitende en effectieve repressieve aanpak van relationeel geweld.

Deze afspraken richten zich op het stoppen van geweld en voorkomen van herhaling, het zorgdragen voor de veiligheid van betrokkenen, adequate opsporing en vervolging van de dader en het zorgdragen voor goede verwijzing naar (dader)hulpverlening.

Partijen:

Partij 1	Politie Flevoland
Dhr. J.H. Aandewiel	Portefeuillehouder Relationeel geweld/ Districtschef
Partij 2	Openbaar Ministerie Arrondissement Zwolle/ Lelystad
Dhr. Mr. D. Greive	Fungerend hoofdofficier van justitie, politieregio Flevoland,
Namens deze	
Dhr. Mr. D. Sarian	Portefeuillehouder Relationeel geweld/ officier van justitie
Partij 3	Reclassering Flevoland
Mw. J.B. Rooks	Portefeuillehouder Relationeel geweld, Unitmanager RN
Partij 4	De Waag, centrum voor ambulante forensische psychiatrie
Dhr. J.R. Mulder	Directeur De Waag

Partijen verklaren zich, voor wat betreft de door hun vertegenwoordigde organisatie, te verplichten tot:
het uitvoering (doen) geven aan de in de *bijlage* bij dit protocol genoemde samenwerkingsafspraken;
het verzorgen van afdoende interne communicatie binnen de organisaties aangaande de in dit verband gemaakte afspraken tussen de deelnemende partijen.

Definities:

Relationeel geweld:

Geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is/wordt gepleegd, ongeacht de plaats waar het geweld wordt gepleegd.

Geweld:

Zowel lichamelijk, geestelijk als seksueel geweld

Huiselijke kring:

De huiselijke kring bestaat uit (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden

Huisvrienden:

Personen die een vriendschappelijke band onderhouden met het slachtoffer of met iemand uit de onmiddellijke omgeving van het slachtoffer en die het slachtoffer in huiselijke sfeer ontmoeten.

Doelstelling van de samenwerking:

Partijen willen door middel van samenwerking het volgende bereiken:
Het in individuele gevallen stoppen en voorkomen van herhaling van relationeel geweld
Het zorgdragen voor de veiligheid van betrokkenen
Het opzetten van adequate opsporing en vervolging van de dader
Het zorgdragen voor goede verwijzing naar (dader)hulpverlening
Bespreking en monitoring van relationeel geweld zaken via de verschillende JIP-
deelprojecten

Start van de samenwerking:

De uitvoering van dit protocol is gestart op 1 januari 2003.

Evaluatie:

Jaarlijks zullen de samenwerking en de resultaten worden geëvalueerd.

Ondertekening:

Plaats: Lelystad
Datum: Donderdag 9 januari 2003

Partij 1 Politie Flevoland
Dhr. J.H. Aandewiel Portefeuillehouder Relatieve geweld/ Districtschef

Handtekening:

Partij 2 Openbaar Ministerie
Arrondissementsparket Zwolle / Lelystad
Dhr. Mr. D. Greive
namens deze, Fungerend Hoofdofficier van justitie, politieregio Flevoland
Dhr. Mr. D. Sarian Portefeuillehouder Relatieve geweld/ officier van justitie

Handtekening:

Partij 3 Reclassering Flevoland
Mw. J.B. Rooks Portefeuillehouder Relatieve geweld, Unitmanager RN

Handtekening:

Partij 4 De Waag
Dhr. J.R. Mulder Directeur De Waag

Handtekening:

BIJLAGE

AFSPRAKEN EN ROL PER ORGANISATIE

Politie Flevoland

1. Alle meldingen en signalen omtrent relationeel geweld worden serieus genomen en afgehandeld conform het Samenwerkingsprotocol Relationeel Geweld, Flevoland. Politie Flevoland heeft een stroomschema ontwikkeld waarin de werkwijze en ieders rol wordt toegelicht.
2. Alle incidenten van relationeel geweld worden op eenduidige wijze geregistreerd met behulp van de projectcode RELGEW in X-pol. Ook wanneer geen aangifte wordt gedaan.
3. Alle incidenten van relationeel geweld worden in de verschillende JIP-deelprojecten ingebracht.
4. Onverminderd punt 2, worden zedenzaken voor zover van toepassing behandeld conform de daarvoor gelden afspraken binnen en tussen de politie en het OM en de aanwijzingen van het College van procureurs-generaal.
5. Ter plaatse draagt de politie er zorg voor dat geweld ten allen tijde wordt gestopt.
6. Bij een melding wordt getracht de veiligheid van het slachtoffer te garanderen en wordt tevens het zorgkader opgesomd.
7. Als uitgangspunt geldt dat de dader altijd wordt aangehouden en meegenomen naar het bureau voor verhoor.
8. Het slachtoffer wordt gestimuleerd aangifte te doen. Tevens wordt het slachtoffer geïnformeerd over de procedure en de cyclus van geweld. Bij het opnemen van de aangifte dienen minimaal de volgende elementen aan de orde te komen:
  - algemene beschrijving van de relatie
  - beschrijving van:
    - ✓ de verandering in de relatie
    - ✓ het eerste geweldsincident
    - ✓ een typisch/markant geweldsincident
    - ✓ het ergste geweldsincident
    - ✓ het laatste geweldsincident
    - ✓ de ideeën van het slachtoffer over de toekomst (wil het slachtoffer een straat- of een contactverbod; wil het slachtoffer wel of niet in huis blijven wonen et cetera)
9. Een eenmaal gedane aangifte kan niet meer worden ingetrokken en er zal in principe altijd vervolging worden ingesteld.
10. Indien de aangever/ benadeelde niet meer achter de aangifte staat, dient dat door hem/haar schriftelijk en gemotiveerd kenbaar te worden gemaakt aan het OM. Dit kan geschieden door rechtstreekse toezending aan het OM, danwel door voeging in het proces-verbaal.

11. Indien een aangifte achterwege blijft, vindt overleg plaats met het Openbaar Ministerie over eventuele ambtshalve vervolging. De beslissing hangt af van de ernst en de stelselmatigheid van het geweld en de mate van afhankelijkheid die er is tussen slachtoffer en dader (zie bijgevoegd schema onder rol Openbaar Ministerie).
12. Indien er geen aangifte is gedaan en ambtshalve vervolging is niet mogelijk, tracht de politie de dader zoveel mogelijk te motiveren voor een behandeling bij De Waag. Dat gebeurt allereerst middels een "opvoedkundig" gesprek door de hulpofficier van justitie. Dit gesprek dient te worden gemuteerd in X-pol o.v.v. projectcode RELGEW.
13. Binnen 2 weken na een melding van relationeel geweld, waarbij vervolging niet mogelijk is, neemt de wijkagent contact op met de verdachte en probeert hem/haar te bewegen in de richting van een behandeltraject bij De Waag. Dit gesprek dient te worden gemuteerd in X-pol o.v.v. projectcode RELGEW.
14. Zoveel als mogelijk is, worden betrokkenen bij relationeel geweld doorverwezen naar (rechts)hulpverlenende instanties of worden deze instanties door de politie actief geïnformeerd.
  - Daarnaast wordt:
    - ✓ het slachtoffer altijd verwezen naar slachtofferhulp.
    - ✓ indien kinderen in het spel zijn als getuige of slachtoffer en de ouder(s) is/zijn bereid tot het aanvaarden van hulp, doorverwezen aan het Bureau Jeugdzorg.
    - ✓ indien ouders in geval b niet daartoe bereid zijn, of de politie verneemt dat door betrokkenen geen contact is gelegd met het Bureau Jeugdzorg, het AMK door de politie ingelicht.
15. Alle (informatie m.b.t.) gevallen/ incidenten van relationeel geweld worden zorgvuldig gemuteerd. Zo nodig wordt een afspraak op persoon of locatie gemaakt.
16. In 6-uurszaken neemt de politie contact op met de JIP-parketsecretaris. Vervolgens verzoekt de politie *namens het OM*, aan de reclassering om een rapportage omtrent de verdachte uit te brengen. De reclassering krijgt daarvoor van de politie: GBA gegevens van de dader, een incidentbeschrijving en de naam van de JIP-parketsecretaris met wie de zaak doorgesproken is. De politie meldt de dader dat hij/ zij benaderd zal worden door de reclassering.
17. Bij 6-uurszaken is het uitgangspunt dat de dader het bureau niet verlaat zonder oproeping officierszitting of dagvaarding. Lukt dat niet, dan ligt deze binnen een week op de deurmat van de dader. De reclassering neemt vervolgens binnen 3 dagen na verhoor contact met de dader en heeft binnen 7 dagen een gesprek.
18. In het geval van in verzekeringstelling overlegt de hulpofficier van justitie met de (piket-)officier van justitie over het justitiële traject. De politie geeft aan de reclassering door dat het een IVS betreft inzake relationeel geweld (middels code of stempel).
19. De politie zorgt ervoor dat het proces-verbaal binnen 30 dagen na aanhouding van de verdachte aan het OM wordt toegezonden¹.

---

¹ Zie voor afwijkende termijnen in geval van officierszittingen de notitie taakstrafzitting volwassenen pilot Almere d.d. november 2002.

20. Alle processen-verbaal terzake van relationeel geweld worden als "Relationeel Geweld"-zaak gemerkt en als zodanig herkenbaar ingezonden naar het OM.
21. De politie zorgt voor een kwalitatief goed dossier, indien relevant, voorzien van foto's en medische verklaringen.

Openbaar Ministerie

22. Alle incidenten van relationeel geweld worden op eenduidige wijze geregistreerd.
23. Alle zaken zullen via de JIP-deelprojecten worden besproken en gemonitord.
24. Een eenmaal gedane aangifte kan niet meer worden ingetrokken en er zal in principe vervolging worden ingesteld.
25. In geval er geen aangifte is gedaan, zal beoordeeld worden of (mede) op grond van de criteria afhankelijkheid, stelselmatigheid, en ernst van het delict ambtshalve vervolging mogelijk is.
26. Indien de aangever/ benadeelde niet meer achter de aangifte staat betreft de officier van justitie dit bij de vervolgingsbeslissing.
27. Alle zaken omtrent relationeel geweld worden serieus genomen en afgehandeld conform dit Samenwerkingsprotocol.
28. In het geval van 6-uurszaken of heenzzendingen na inverzekeringstelling wordt de JIP-parketsecretaris benaderd.
29. De JIP-parketsecretaris vergewist zich ervan of een zaak van relationeel geweld die aan hem wordt voorgelegd, conform protocolafspraken is beoordeeld door een hulpofficier van Justitie, als zodanig is geoormerkt en -in geval van inverzekeringstelling- is besproken met een OvJ (officier van justitie).
30. De JIP-parketsecretaris beoordeelt de zaak op bewijsbaarheid en het dossier op volledigheid.
31. Indien de OvJ van oordeel is dat de verdachte kan worden heengezonden, zorgt de JIP-parketsecretaris er in beginsel voor dat een (AU-)dagvaarding en/ of een oproeping voor officierszitting wordt uitgereikt voor een zitting maximaal drie maanden nadien. Zoveel als mogelijk wordt de dagvaarding/ oproeping op het politiebureau aan de verdachte uitgereikt/in persoon betekend (ook indien de dagvaarding/oproeping wordt opgemaakt na heenzzending van de verdachte)
32. Indien de OvJ van oordeel is dat de verdachte moet worden voorgeleid aan de rechter-commissaris (r.c.):
  - ✓ ziet de OvJ er op toe dat in de aanvraag reclasseringsrapportage wordt verzocht z.s.m. hulpverleningsmogelijkheden te onderzoeken en daarover (tussentijds) te rapporteren;

- ✓ ziet de OvJ erop toe dat zowel de advocaat van de verdachte als de r.c. ten tijde van de voorgeleiding beschikken over een kopie van de aanvraag reclasseringsrapportage.
33. Indien de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt, kan de OvJ, afhankelijk van de ernst van de feiten, de mogelijkheid tot schorsing van de voorlopige hechtenis overwegen (met bijzondere voorwaarde) en voert daarover overleg met de reclassering. Als de situatie hiertoe aanleiding geeft, vordert het O.M. een straat- of contactverbod als bijzondere voorwaarde in het kader van schorsing bij voorlopige hechtenis.
  34. De OvJ draagt er zorg voor dat alle betrokkenen (slachtoffer, reclassering, politie) onverwijld in kennis worden gesteld van de eventuele schorsing van de voorlopige hechtenis en de daarbij gestelde voorwaarden.
  35. Na de schorsing van de voorlopige hechtenis ziet de OvJ erop toe dat de zaak tijdig op zitting wordt gebracht.
  36. Indien de verdachte zich niet houdt aan de schorsingsvoorwaarden, vordert de OvJ z.s.m. de opheffing van de schorsing.
  37. De OvJ verifieert of in zaken van relationeel geweld de reclasseringsrapportage is bijgevoegd en het slachtoffer is geïnformeerd.
  38. De OvJ gaat na of er afhankelijk van de ernst van het feit en de inhoud van het reclasseringsrapport (motivatie verdachte/ reactie slachtoffer) aanleiding is om de zaak voorwaardelijk te seponeren met een proeftijd van één of twee jaar, met de bijzondere voorwaarde deelname aan (een bepaald aantal modules van) behandeling in De Waag, binnen een te stellen termijn.
  39. Op zitting verwijst de OvJ in zaken van relationeel geweld altijd naar het Samenwerkingsprotocol Relationeel Geweld en hetgeen inhoudt dat de reclassering omtrent de afdoening van de zaak heeft geadviseerd. Indien de verdachte reeds is aangevangen met de behandeling of bereid is mee te werken aan een behandeling wordt een (deels) voorwaardelijke straf geëist met een proeftijd van twee jaar, met de bijzondere voorwaarde (verdere) deelname aan (een bepaald aantal modules van) behandeling, binnen een te stellen termijn. In zaken van relationeel geweld bij samenlevende partners is het eisen van een geldboete ongewenst, omdat een geldboete tevens het slachtoffer treft.
  40. Strafverzwarende omstandigheden zijn: letsel, wapengebruik, aanleiding voor het geweld, recidive, afhankelijkheidsrelatie, stelselmatigheid.
  41. Bij *incidenteel* geweld kan een (deels) voorwaardelijke straf worden gevorderd met als algemene voorwaarde een verbod op het plegen van geweld. Bij (evidente dreiging van) *stelselmatig* geweld is de noodzaak tot gedragsverandering dringend aanwezig. In geval van sepot, transactie of een voorwaardelijke veroordeling kan opgelegd worden dat men zich laat behandelen (daderbehandeling).
  42. Indien na afloop van de termijn dat aan de bijzondere voorwaarde of transactie had moeten zijn voldaan, uit de terugmeldrapportage van de reclassering blijkt dat daaraan niet is voldaan, wordt de zaak onverwijld:
    - ✓ (na een voorwaardelijk sepot) op zitting aangebracht voor inhoudelijke behandeling;
    - ✓ (na een voorwaardelijke straf) op zitting gebracht voor tenuitvoerlegging van het voorwaardelijke gedeelte;
    - ✓ 4(na een transactie) op zitting aangebracht voor inhoudelijke behandeling.

Reclassering Flevoland

43. Alle zaken omtrent relationeel geweld worden afgehandeld conform dit samenwerkingsprotocol. Alle incidenten en onderzoeksaanvragen van relationeel geweld worden op eenduidige wijze geregistreerd.
44. Na ontvangst van de aanvraag voorlichtingsrapport van de politie namens het OM en/ of de OvJ, met het verzoek de hulpverleningsmogelijkheden voor de verdachte te onderzoeken, wordt de zaak direct na binnenkomst toebedeeld aan een reclasseringswerker.
45. Binnen 7 dagen na ontvangst van de aanvraag wordt met de cliënt een intakegesprek gehouden om de motivatie te onderzoeken voor o.a. een behandeling in De Waag.
46. Als de cliënt gemotiveerd is, zorgt de Reclassering dat de cliënt binnen een week wordt opgeroepen voor een intakegesprek bij De Waag of nader te bepalen n.a.v. indicatiestelling.
47. Indien de reclassering voorafgaand aan de behandeling van de strafzaak de cliënt hulp wil bieden en de cliënt is bereid van die hulp gebruik te maken, dient de behandelend OvJ in kennis te worden gesteld.
48. Als de cliënt zich in voorlopige hechtenis bevindt, neemt de reclassering contact op met de (zaaks)OvJ, die aangeeft of het O.M. zal meewerken aan een schorsing van de voorlopige hechtenis met de bijzondere voorwaarde van behandeling. Zo ja:
  - ✓ dan adviseert de reclassering tot schorsing van de voorlopige hechtenis voor de duur van een dag t.b.v. een intakegesprek bij o.a. De Waag. Daarbij worden tijdstip en dag van de intake vermeld. En
  - ✓ adviseert de reclassering, na ontvangst van het resultaat van de intake, tot schorsing van de voorlopige hechtenis, met de bijzondere voorwaarde dat cliënt zich zal gedragen naar de aanwijzingen van de reclassering en de behandeling bij o.a. De Waag zal volgen. Daarbij worden datum en tijdstip van het begin van de behandeling vermeld.
49. Binnen twee maanden na ontvangst van de aanvraag van het reclasseringsrapport, zendt de reclassering een voorlichtingsrapport met daarin de actuele stand van zaken, de noodzakelijke behandeling, de programmabeschrijving van de behandeling en een afdoeningadvies aan Justitie. Daarbij wordt ingegaan op de te stellen bijzondere voorwaarde(n), zoals verplicht reclasseringscontact en het volgen van (een bepaald aantal modules) de behandeling.
50. Nadat de v.h. is geschorst, dan wel nadat vonnis is gewezen, c.q. de zaak voorwaardelijk is geseponneerd, houdt – voor zover van toepassing – de reclassering toezicht op de naleving van gestelde bijzondere voorwaarde(n).
51. Bij overtreding van de gestelde bijzondere voorwaarde(n), dan wel na afloop van de gestelde termijn van toezicht –of zoveel eerder als de reclassering verantwoord acht– zendt de reclassering bericht aan de OvJ over het verloop van de naleving van de bijzondere voorwaarde(n).
52. De reclassering informeert partijen over de voortgang van de daderbehandelingstrajecten via de diverse JIP-deelprojecten.

De Waag

53. Nadat De Waag van de reclassering een verzoek tot het houden van een intakegesprek met de verdachte heeft ontvangen, ontvangt de verdachte binnen een week een uitnodiging van De Waag.
54. Dit intakegesprek vindt plaats binnen een week na de uitnodiging op De Waag.
55. De Waag meldt het resultaat van de intake onverwijld aan de reclassering.
56. Na een positieve intake kan de behandeling in beginsel binnen een week daarna beginnen.
57. Bij verzuim, terugval of weigering van behandeling wordt de reclassering onverwijld geïnformeerd. Na positieve afronding van de behandeling wordt de reclassering eveneens op de hoogte gesteld.